

KOOSTE LÄHDE: ISLAB-OHJEKIRJA**ALAT koholla? Akutologian pikamaksaopas**

- 4587 P-AFOS** Tarv 1048 S-AFOS-IS alkaalinen fosfataasi isoentsyymit (lausunto:maksa,suolisto ja istukka)
- 4592 P-Bil** Yleensä konjukoitu koholla. Konjukoimattoman bilirubiinin yleisin nousun syy on hemolyysi. Hemolyysissä E-retik, LD, K,punasolujen kokojakauma (RDW) nousevat ja P-haptog laskee mahdollisesti positiivinen E-Coombs)
- 4593 P-Bil-kj** Bilirubiini konjukoidut. Nousee: maksavaurioissa (hepatiitit, kirroosi), intrahepaattisessa kolestaasissa (primaarinen biliaarikirroosi, tietyt lääkkeet esim. amoksisilliini-k lavulaanihappo) sekä sappiteiden mekaanisessa obstruktiossa (yleisin).
- 2783 P-APTT** APTT mittaa XII, XI, IX, VIII, X, V, II ja I yhteisvaikutusta. Epäspesifinen ja epäherkkä. Käytetään hyttymishäiriöiden seulonnassa. Mahdollinen hepariinikontaminaatio näytteenotossa syytä poissulkea. Pidentynyttä APTT-aikaa tavataan hemofilia A ja B potilailla, maksan toimintahäiriöissä ja DIK-potilailla. Tukoshäiriöissä fosfolipidivasta-aineisiin voi liittyä APTT-arvoa pidentävä lupusantikoagulantti
- 4520 P-INR** Varfariini-hoidon seuranta. Spontaanisti korkea vaikean maksan sairauden merkki
- 4589 P-Amyl** Haima

Hepatiitit

- 3346 S-HAVAb** Hepatiitti A myös aiemmin sairastettu ja rokote nostavat
- 1605 S-HBsAg** hepatiitti B 2-3kk kuluessa häviää, ellei jää kantajaksi. Rokotteessa joskus positiivinen. Tarv 3-4vko kontrolli. Rokote ei vaikuta **S-HBcAb** (vasta-aineet ydinantigeenille, jää positiiviseksi sairastetun infektion jälkeen) eikä **S-HBVnHo** (nukleiinihappo-osoitus) tutkimuksiin
- 3815 S-HCVAb** Hepatiitti C Sairastettu tai kantaja
- 4313 S-HEVAb** Hepatiitti E Suomessa harvinainen. 1-2% vääriä positiivisia reaktiivisia.

Muut yleiset maksa-arvoja nostavat virukset

- 4409 S-HHV6Ab** Human herpes6 Lapsi: vauvarokko
- 1335 S-EBVAb** Epstein-Barr
- 2727 S-CMVAb** Sytomegalovirus

Immunologia maksa

- 2634 S-SiliAb** Sileälihas vasta-aineet Vasta-aineita muodostuu kroonisten hepatiittien yhteydessä, mutta ohimenevästi myös akuuteissa maksan tulehdussairauksissa ja muissa infektioidissa. Esim. aktiivisuuden seuranta.

KOOSTE LÄHDE: ISLAB-OHJEKIRJA

2357 S-MitoAb mitokondria, vasta-aineet nousevat etenkin PCBssä (primaari biliaarinen kirroosi)

2819 S-ANA tuma vasta-aineet nousevat sidekudostautien, kroonisten hepatiittien ja joidenkin lääkeainereaktioiden yhteydessä (esim. hydalatsiini, prokoinamidi, kinidiini, alfa-metyldopa, nitrofurantoiini). Noin 10 %:lla normaaliväestöstä on tumavasta-aineita matalissa tittereissä.

1885 S-tTGAbA Kudostransglutaminaasi, IgA-vasta-aineet: Keliakian ja dermatitis herpetiformis seulonta. Diettihoito normalisoi kuukaudessa

4827 P-IgA Immunoglobuliini A. Yleisin immuunipuutos ja aiheuttaa lisääntyneen allergia- ja autoimmuunisairausaiumuksen. P-IgA voi lisääntyä maksakirroosissa

4828 P-IgG Immunoglobuliini G. Laskee immuunipuutoksissa, nousee maksasairauksissa

4829 P-IgM immunoglobuliini M. Lisääntyy: infektio, maksasairaus tai maligniteetti

Muuta

4101 S-CDT alkoholin suurkulutus (yläraja 1.6%)

2451 S-Paras parasetamoli (terapeuttinen 65-130 mikrog/l vaurio epätodennäköinen, jos 4h pitoisuus alle 900)

4826 P-Ferriit ferritiini esim. hemokromatoosissa nousee. Tarvittaessa **P-Fe 4529** sekä

1038 S-Antitry S-Alfa-1-antitrypsiini Keuhkoemfyseeman ja maksan toimintavajauksen selvittäminen. Synnynnäinen puutos Suomessa harvinainen.